

Lại một món thuế môn bài về thô hóa!

Gần đây, về mây bụi Tam kỳ, Tiên phước, Đại Lộc, Thăng Bình v.v. (Quảng Nam) thấy có thè lè của nhà nước mới ban bố thi hành, để đánh thuế môn bài (patente) về thô hóa, như quế, chè, cau v.v.: theo trong chương trình đã định, thi chia ra làm 2 hạng: người Annam thi ta 55 đến 50\$, khách trai thi ta 50\$ đến 120\$, tùy theo số lượng lớn nhỏ mà định hàng. Các nhà sản xuất có mòn bài và tay hóa, mà có buôn kèm theo thô hóa (quế, cau, chè v.v.) cũng phải đánh riêng về mòn bài thô hóa nữa.

Song lao kinh tế bị thi này, các nhà buôn lớn lén lút đóng cửa, cũng bởi sự khan và giá vật hóa càng ngày càng sụt. Các nhà xuất sản thấy cái triệu chứng nguy kịch như thế rất lấy làm lo sợ.

Thứ mày bắc thông kê vật giá ở tỉnh Quảng-nam từ năm 1932 đến 1934 dưới đây mà chiếu rõ ràng, ai có thể xem xét về đường kinh tế của nhân dân, tưởng nên tìm cách cứu vớt, chờ không nỡ nhận cho chìm thêm xuống vực sâu nữa:

Hóa hàng	Giá trong 3 năm 1932 1933 1934
1 kg sả bắc	0\$20 0\$09 0\$08
1 kg dâm phong	22.00 17.00 8.40
1 kg quế	25.00 15.00 10.00
1 kg cau	65.00 58.00 31.00
1 kg cau bột	32.00 18.00 8.00
1 kilog. chè khô	0.17 0.08 0.08
100 bánh đậu phุง	12.00 8.00 3.50
1 kg sả taneo	0.80 0.45 0.20
1 kg sả khô	0.50 0.35 0.28
1 kg tè	5.50 4.80 4.20
1 kg mè đường trắng	2.50 0.70 0.60

Xem bản thống kê trên đây, tôi thấy cái chịu kinh tế càng ngày càng sa sút thêm; đó là kè so lục những mòn đại lân, còn không biết bao nhiêu những hóa mòn khác, cũng theo lòn sòng (đô nhau) kia. Hiện tượng ngày càng như thế mà nay lại đặt thêm ra mòn thuế thô hóa, tưởng không khác nào một người đương đầu trầm trọng, đã không có thắc chém mà còn bắt đì làm những việc nặng nề, thi tinh mang người ấy không mong gì sống nổi.

Mòn thuế ấy đối với khách trù không rõ khổ nào, chờ người Annam thi không thể chịu nổi. Xem như một mòn thuế mòn bài tạp hóa mỗi năm \$515 mà phần đóng còn thanh không đủ đóng góp thay, hổng nay lại thêm một mòn bài thô hóa!

Từ năm 1936 về trước, những người Hoa kiều ở ngoài Tiên phước, Thăng Bình (là nơi xuất sản quế, chè, cau mòn bài ở tỉnh Quảng-nam), nhiều người mới đến chi một ít vốn trong tay mà thoát trong một vài năm, nghiêm nhiên có bạc ngár, ấy là nhờ lao kinh tế dồi dào, các phố lớn ở Saigon còn thi trú những vật thô hóa ấy; nay thi mày phở lớn ở Saigon, cũng đóng cửa, thô hóa kia không có đường lui leu.

Hiện nay vì cái chịu kinh tế eo thắt, nơi thị trường bị khách mua, lại bị giá bạc thô cao mà bạc Đông dương bị giá quá biến hay nên Hương cảng chỉ bán có 383 mòn ta, mà chiếu theo giá bạc hiện thời, thi về bên đó trả tiền kia tiền nợ rồi, mỗi ta chỉ còn 14\$ thành thử họ phải mua lại bên này mòn ta 10\$, mua giá đó họ còn phải trả cái bài mòn và phải chờ thành cảng mới vò thằng được. thê

Sau cuộc cải cách

Thuốc Chiết-thiền giá thuế lại cho sinh em là tiền có thể mua đồng (do thuế đánh em họ lồng & Tát gác yêu cầu) mà thuế lại sinh khát và mòn mòn nghiêm trọng trước.

Thuốc Ho Chiên-Thắng vẫn tăng trác trát các chứng Ho: khai huyết; ho cầm, xe khán xe vi lão trái xe ôi; Cát - hóng ho bình niêm, 1 hộp 1800 - hộp dài 25 - 8 hép 18.

Thuốc Sán xơ mít: Chuyên trị bệnh Bạch thầu trắng, Minh ôi hỏa, không công phai, súng ẩn đầm, tràng ru ngay cả lồng toy 111 hộp 0\$60; 2 hép 18.

Thuốc Biểu-Kinh-Bồ Huyết Thai-Tiền Sán-Hỗn mỗi ta 1500. Bán kèm lót có phát hành số 19.

Rượu Thuốc Hué-Ký tri các chứng đau lung - bồ thistle - khu phong bồ huyết 1 chai lít 1500 - Mua hai chai mìn.

M. Nguyễn Trung-Thambi DÔNG HÓT (Rue Marché)

VIỆC TRONG NƯỚC

Làng thủ vật quý!

THỦA-THIỀN. - Làng Vinh-dò, tổng Diêm trưởng, huyện Phù Lô, lâm dinh An Lộ-khánh thành. Nhà đó lại rãy ra một việc rất buồn cười:

Người bón lảng là khánh thành, biện Đám, người ép Lê Biah, ngự Vinh-bon, đt mương một mâm trầu-truyện và 0\$50 như nhau người khác; lảng chè, trà, lui. Cát và ngát, linh ôi, lảng lại di thần 0\$50 sý, Đám nói 0\$50 sý dù mìn gạo cho con ăn rồi không còn. Đến ngày mùng 4 tháng 8 này, em ruột Đám bắt hanh bị bắn chết, Đám xin đất chôn. Làng một mực cách cũ không cho. Đám phải xin đất làng Nam-trường đúng chốn. Gia đình dichôn, lảng bắt trùm xóm đánh mồ theo cách, ty Đám chôn liều chông. Ông lăng, chôn lại chôn một lăng, dân nghèo cũng bùi nhùi nói cái thời thù vật mà mày bùi lăng nái!

Nay cư

Lý trưởng phủ thu

THÀNH-HÓA. - Ký sau thuế cần này, lý trưởng Lê ngọc Bạng, làng Ngọc-đóng, tổng Tuần là, phủ Thành-gia, thuế điều và những phụ náp, làng bờ mồi là 1\$05, mồi bờ 1\$05. Năm 1930, mồi là 1\$05, mồi bờ 1\$05. Bịt, Thịch, Tia, Ông, Sơn, Hán và các nhai-dâu nứa, đền 1\$00, 1\$10 trở lên. Những tên kỵ có lô bát cùng dân biểu và bột đồng lăng ký biết, nhưng lý trưởng nhãi định không trả lại.

Dân chịu thuế có nghị quyết không!

Điều chuyen

TIẾNG KÉU OAN QUẢNG-BÌNH. - Chong tôi là làng lảng Nội-Hà, phủ Quảng-Trạch có lòn kêu oan sau này:

Hiện nay lao Ban-mé-thuột còn đó năm trăm tù chính trị. Chỗ đó trong hình vẫn không bay đổi. Số là tháng Mai ở làng Khâm-sử Trung kỵ nhận được một cái thư của Ban-mé-thuột kêu nái khôn khéo trong lao và yêu cầu cải cách, chính phủ có phái người lên điều tra tình hình tù phạm ở đó.

Khi phái bộ về thi là quan Giám binh ở Ban-mé-thuột bắt những bọn biết chữ viết mòn người mày hàng đẽ so đẽ đánh chửi, vi ngài đã cầm cái đơn tòa Khâm giao lại.

Xét xong thi tình ngài cho mấy người đã kêu là viết bức thư ấy, vi thế mà bắt tổng ám ngục, đã ba tháng nay ngoại cải bình phạt hàng ngày, các người ấy lại không được gởi thư từ về nhà nữa.

Còn mấy người được tòa Khâm giám hai ba năm, cũng bị bắt mất.

Ban khô thi kêu van, dầu con vật cũng vậy, buồng tù tội cũng là người! Sự kêu khô tưởng không phạm tội gì. Quan trấn mở lồng mà thương cho họ được sống chờ.

B. Ch.

MUỐN TỐT

MÀ RÈ TIỀN

thi chí có

BRILLANTINE JAUNE

VÂN-HÓA

Mỗi lọ: 0\$20

Bán sỉ bán lẻ tại:

Vân Hòa

29 Rue Gia-long - HUE
BRILLANTINE XANH/presentation
de luxe) vẫn bán 0\$10

TRƯỜNG THƯƠNG - MÃI THIỆT HÀNH Ở ĐÀ-NẴNG

Nhà môt dồn do 10 ngày, 10 tháng chín mồng tháng mòn mòn ngày:

1) Tode Bát (Comptabilis)

2) Móng móng (Dactylisgrasses)

3) Bún thang, thi đấu, và phở hổng (cấp)

4) Tiếng Pháp (Français) đay bún đâm

5) Cá - thịt bò (Meatism) đay bún đâm

6) Commissaires Généraux (Banque, Commissaire... với đay mồi bún thi đấu-chết)

món này 1\$00 một tháng.

Trứng vịt, thi đấu, thi đấu, cát - lồng, cát không

vết, vịt gi cứng vây...

M. Paul Nguyễn-vân-Chết

Directeur de l'École Pratique de Commerce
TOURANE

Và dời Ty Đức, dân có kêu, quan săn

trong địa phận có một giày nái hoang

nhìn, và ty điều lu thô, đồng tây

tết, chè, súp cu tử tảng, dân

khát lèm mèng. Đầu năm Thành-thái tháng

17, triết đọc toàn bộ, thi Trà sưa trong

tổn bộ hao cả mấy cụm nái, cây chè

tỏi; khi ấy chúng tôi có chịu tên phi với

làng 203 quan tiền, làng có bà già

trí trinh triết phiền náo trồ,

nhưng mà trong bờ làng Trà sưa toàn

nhà có 20 mảnh đất nái, họ trích

giáo cho chúng tôi 2/10 mảnh họ cũng bắt

thuế toàn xã 20 mảnh; là ra đóng thuế

baa cho họ, mà họ ôn khùng, chúng tôi

cứng bóp-bụng chè, vì có chỗ sống k

kết chót và tranh cãi.

Đến năm Duy Tân nguyên niên, quan

số nhập với làng Trà sưa 18, dân cũng

thuộc nhau; họ bắt súng tiền và tự khai

vật họ mới cho nhau, thi 2 xóm chung

tối có chung cho họ 1 cái trống, 4 cây cờ, 2

cây kéo và 8 điện với 200 quan tiền,

thì dân mới được dùng đồng theo đồng luoy.

nhưng với sự canh phòng và mỗi việc,

đàn trâu nâu hì dè cách, dân lây

nhau kêu.

Năm Bảo Đại thứ 7, kỵ cựu hương chúa

2 xóm lòn đòn dân phè hòn sỏi đi,

thứa, quan sẽ hiến sào mà làng Trà sưa

không chịu.

Từ năm ngoái đến nay, họ không

thuế toàn xã 20 mảnh; sơn khú, và không cho

dân xóm hói cát, thiết kế làm ốc vé cung.

Mong quan trấn lưu tâm xét cho dân

này.

Dân kêu kỵ

Vụ kiện đã lưu sao chưa xử?

và Khoa là người xã xe điện, ở ngay

Quảng - hòa - Tố chí cuộc Châu ò, có

lòn kỵ dò của công ty Q. H. T., hiện có

chứng cờ và tang vật đích xác, kiện tại

huyện Biển son là 2 tháng rồi, mà chưa

thấy qua xử. Không rõ tại sao?

Người kỵ đóng đồng ty

Tâm lòng ao ước!

Nhà thuốc NAM-THIỀN-BƯƯNG

Hanoi nghiên cứu các mòn thuốc

Nam rất linh nghiệm, mới ra đời

được trên 4 năm trời mà đã được

đồng bào khắp các tỉnh xóm

Đông Dương hoan nghênh tin dùng

rất nhiều, nơi nào có đại lý rải thi rải

tiện cho đồng bào dùng thuốc, còn

nơi nào chưa có đại lý thi bằng

ngày bắc cục nhau được rất nhiều

tho và giấy thép của các đồng bào

gởi đến mìn thuốc nái lâm, mà ai

cũng là y muốn bán cục đặt đại lý

khắp các nơi để cho các quí

đồng bào tiện việc una thuốc. Vày

theo ý muốn của các ngài thi bay

bắc cục dùng nhiều người làm

đại lý bán thuốc và những lịnh:

Ha-Tinh, Quảng-Bi, Quảng-Trị, Sông-

Châu, Biển-Hoa, Kostum, Dalat, các lịnh

xứ Nam-kỳ, và Phom-Poch, Fort-Bayard,

v.v. ngài nào có lòn chèo tò mìn làm

